Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: VNS 1/2025 vp

VR-Yhtymän kommentit Valtioneuvoston selontekoon teollisuuspolitiikasta

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa ja toteaa kannanottona seuraavaa:

Tehokkaat logistiset yhteydet tukevat Suomen teollisuuden kilpailukykyä

Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta sisältää Suomen viennille ja teollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet mukaan lukien logistiikan. Tehokkaat logistiset yhteydet sekä toimintavarma liikenneinfrastruktuuri tukevat Suomen teollisuuden kilpailukykyä ja kasvua.

Vuonna 2024 merikuljetusten osuus kaikista Suomen ulkomaankaupan tavarakuljetuksista oli 95,3 prosenttia. Suomessa satamilla on etuinfrana keskeinen rooli kansainvälisten kuljetusketjujen mahdollistajina. Logististen yhteyksien näkökulmasta on olennaista tarkastella koko ketjun (end-to-end) toimivuutta käytäväajatteluun perustuen.

Satamien osalta Suomessa tulee varmistaa talvimerenkulku, raideliikenneyhteydet ja riittävä satamaraiteisto. Lisäksi tulee huomioida tulevaisuuden logistiikkatarpeet, esimerkiksi mahdolliset hiilidioksidikuljetukset edellyttävät terminaaleja ja infraa satamiin. Suomen satamilta tullaan edellyttämään valmiuksia intermodaalisten kuljetusten toteuttamiseen osana TEN-T-verkostoa.

Raideliikenteellä on keskeinen rooli energiatehokkaana ja ympäristöystävällisenä liikennemuotona

Euroopan komissio on julkaissut Puhtaan teollisen kehityksen ohjelman, jolla tuetaan EU:n kilpailukykyä ja vähähiilistämistä. VR haluaa nostaa esiin energiatehokkaan ja vähähiilisen liikenteen merkityksen Puhtaan teollisen kehityksen ohjelman ja EU-tason ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Puhtaan teollisen kehityksen ohjelman täytäntöönpano edellyttää ympäristöystävällisiä logistisia ratkaisuja, joissa raideliikenteellä on keskeinen rooli.

Suomi on sitoutunut vähentämään taakanjakosektorille kuuluvan kotimaan liikenteen päästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöistä valtaosa eli noin 95 % syntyy tieliikenteestä. Raideliikenteen osuus kotimaan liikenteen päästöistä on vain alle prosentin. Raideliikenne on seitsemän kertaa maantieliikennettä energiatehokkaampaa ja sen CO2-päästöt ovat

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5

yhdeksän kertaa autoilua pienemmät. Yksi tavarajuna voi kuljettaa keskimäärän vastaavan määrän rahtia kuin 35–40 rekkaa. Yhdistetyillä kuljetuksilla on mahdollista vähentää merkittävästi liikennesektorin kasvihuonekaasupäästöjä.

Päästöjä vähennetään yhteistyössä asiakkaiden kanssa

VR tekee yhteistyötä rautatielogistiikan asiakkaiden kanssa liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Asiakasyhteistyön puitteissa on sovittu esimerkiksi uusiutuvan dieselin käyttämisestä sekä puunkuljetusten optimoinnista. Lisäksi VR investoi lähes miljardi euroa junakaluston uusimiseen ja modernisointiin Suomessa.

Suomen rataverkosta on sähköistetty vasta noin 60 %, mutta VR hyödyntää sähköistettyjä rataosuuksia tehokkaasti. Rautatielogistiikan kuljetuksista jo 80 % suoritetaan fossiilittomalla sähkövedolla. Rataverkon sähköistystä Suomessa tulee jatkaa, sillä se mahdollistaa tehokkaat ja vähäpäästöiset kuljetusketjut.

VR:n tavoitteena nettonollapäästöt vuonna 2040

VR on sitoutunut tieteeseen perustuviin päästövähennystavoitteisiin Science Based Targets -aloitteen mukaisesti. VR tavoittelee nettonollapäästöjä vuoteen 2040 mennessä ja päästöjen puolittamista vuoteen 2032 mennessä. Lisäksi VR toteuttaa pitkäjänteistä energiatehokkuusohjelmaa, jonka puitteissa sähköjunaliikenteen energiankäyttöä tehostettiin noin 9 % vuonna 2024 vuoteen 2022 verrattuna. Määrä vastaa noin 8000 keskikokoisen rivitaloasunnon vuosikulutusta.

Riittävät ja oikein kohdennetut infrainvestoinnit ovat perusedellytys raideliikenteen kasvulle ja kilpailun edistämiselle

Suomessa rataverkon korjausvelan määrä on kasvamassa noin 1,7 miljardiin euroon riittämättömän ylläpitorahoituksen vuoksi. Heikentyvä ratainfra on pitkällä aikavälillä myös riski huoltovarmuudelle, jos korjausvelan kasvun annetaan jatkua.

Rataverkon huono kunto ja siitä johtuvat häiriöt vaikuttavat suoraan niin matkustaja- kuin tavaraliikenteeseen, sillä Suomen rataverkko on lähes 90 prosenttisesti yksiraiteinen ja liikenteellisesti hyvin häiriöherkkä. Yli puolet matkustajajunien myöhästymisistä johtuu Väyläviraston vastuulla olevan rataverkon häiriöistä. Logistiikkakuljetuksiin käytettyjä rataosuuksia on puolestaan jouduttu jopa sulkemaan radan vaarallisen huonon kunnon vuoksi, esimerkiksi Suupohjan rata vuonna 2024, ja joillain rataosuuksilla ei voida liikennöidä modernien vetureiden vaatimilla akselipainoilla.

VR toteaa, että riittävät ja oikein kohdennetut infrainvestoinnit ovat perusedellytys raideliikenteen kasvulle ja kilpailun edistämiselle Suomessa. Investoinneissa tulee edistää erityisesti hankkeita, jotka palvelevat

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5

elinkeinoelämän kilpailukykyä ja työssäkäyntialueita sekä turvaisivat poikkeusoloissa myös Suomen huoltovarmuutta.

VR pitää erittäin hyvänä, että valtion rahoitusohjelmassa perusväylänpidon rahoitustasoon esitetään korotuksia. Korjausvelan tasapainottamisella on kiire ja siihen tarvitaan oma ohjelmansa. Korotetusta rahoitustasosta huolimatta korjausvelkaa ei rahoitusohjelman perusteella saada laskuun, vaan kyse on kasvun taittamisesta. Tässä tilanteessa korjaustoimissa tulisi keskittyä liikenteen volyymien ja käyttäjien tarpeiden kannalta merkittävimpiin pääväyliin.

Rataverkon korjausvelan purku on aloitettava pääväylistä. Pääradan peruskorjaus- ja palvelutason parannushanke erityisesti Helsinki–Tampere-osuudella on nostettava kärkihankkeeksi. Suomen vilkkaimmin liikennöidyn pääradan kehittäminen on välttämätöntä sekä matkustajaliikenteen että tavaraliikenteen sujuvuuden ja kehittämisen kannalta. Päärata on myös huoltovarmuuden kannalta Suomen keskeinen rataosuus. Suomenlahden kuljetusten mahdollisesti häiriintyessä pääradan yhteys Haaparantaan olisi elintärkeä teollisuudelle. Rahoituksen niukkuuden vuoksi on kriittisen tärkeää löytää erillinen rahoitus isoille yli vaalikausien meneville hankkeille, kuten esimerkiksi Lentoradalle.

Huoltovarmuuden kehittäminen edellyttää toimivia raideliikenneyhteyksiä länteen

VR katsoo, että huoltovarmuutta on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti koko kuljetusketju huomioiden. Huoltovarmuuden kehittäminen edellyttää toimivia raideliikenneyhteyksiä länteen ja sitä kautta kuljetusketjuja Keski-Eurooppaan. Lähtökohtana on edistää infrainvestointeja, jotka sekä palvelevat elinkeinoelämän kilpailukykyä normaalitilanteessa että turvaisivat poikkeusoloissa myös Suomen huoltovarmuutta sekä Nato-kumppanimaiden ja Puolustusvoimien kuljetuksia.

Läntisen raideliikenteen kehittämiseksi lyhyellä aikavälillä Tornio-Haaparantaan tarvitaan tehokas siirtokuormausterminaali suomalaiselta raideleveydeltä yleiseurooppalaiselle raideleveydelle. Pitkän aikavälin ratkaisuna voisi tarkastella tehokkaan siirtokuormausterminaalin rakentamista Ouluun ja rinnakkaisen yleiseurooppalaisen raideleveyden rakentamista Haaparannasta Kemin kautta Ouluun.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja, vt. viestintäjohtaja

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5